

Älgbetesskador i tallungskog

Kosta 2011

På uppdrag av **Sveaskog AB** har Svensk Naturförvaltning AB inventerat älgbetesskador på tall på bolagets marker i området kring Kosta. Liknande inventeringar har genomförts sedan några år i Småland och ingår som en del i ett större övervakningssystem med syfte att följa skadeutvecklingen på Sveaskogs marker i Götalands marknadsområde.

Område och metodik

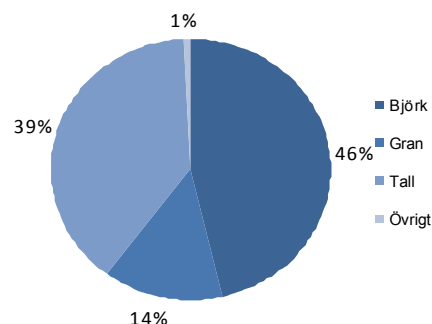
Området, här kallat Kosta, omfattar ca 47 000 ha mark tillhörande Sveaskog. Den geografiska fördelningen framgår av kartan nedan (figur 1).

Inventeringen gjordes enbart på Sveaskogs marker och koncentrerades till ungskogar i det mest skadeutsatta utvecklingskedet då de är mellan 5 och 15 år gamla. Mätningarna genomfördes i provytor i slumpmässigt utvalda bestånd. Inventeringen utfördes under maj månad 2011.

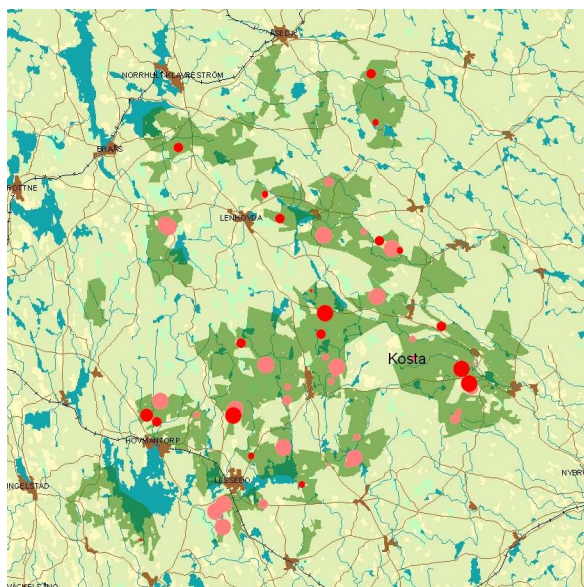
Alla stammar, högre än halva beståndshöjden räknades, men skador bedömdes enbart på tall. Varje tallstam i provytorna undersöktes noga med avseende på skador. Skador klassades som färska eller äldre där färsk skada definierades som skada som skett sedan tillväxtstart föregående sommar. Färska skador delades upp på toppskottsbyte, stambrott och barkgnag.

Foto: Johan Truvé

Figur 2. Uppmått trädslagsfördelning i de inventerade ungskogarna 2011.

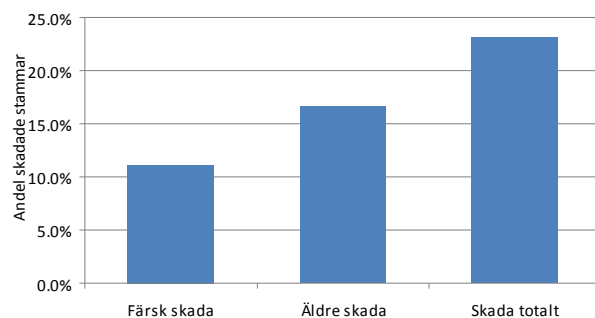
Figur 1. Karta över Sveaskogs markinnehav (grön färg). De platser som inventerats är markerade med ljus röd färg (inventerat 2010) samt mörkare röd färg (inventerat 2011). Ju större skada desto större yta på punkten.

Tabell 1. Uppmått skador under tre år.

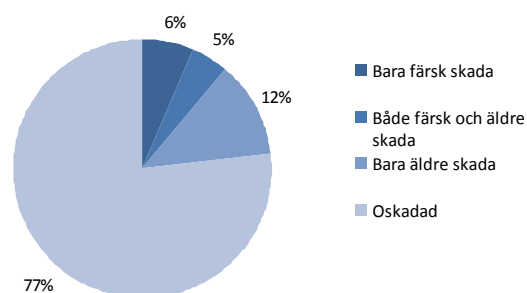
	Färsk skada	Äldre skada	Skada totalt
2009	28%	29%	40%
2010	14%	22%	29%
2011	11%	17%	23%
Medel	17%	23%	31%

Resultat och kommentarer

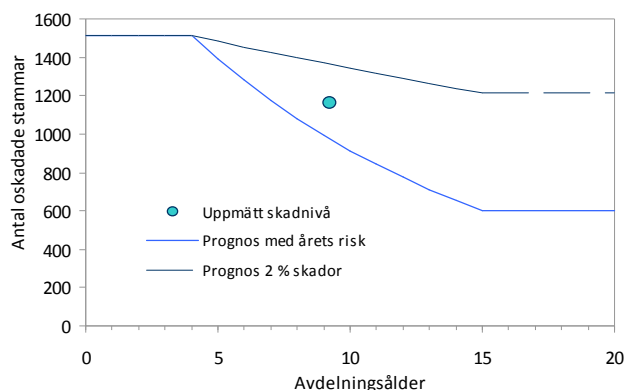
- I de inventerade bestånden utgjorde tall 39% av träden (figur 2).
- Andelen stammar med färska skador 2011 var ca 11% (figur 3), vilket var högre än genomsnittet för Götaland (ca 8%) men lägre än 2010 års mätning.
- Skadefrekvensen har gradvis minskat under de tre år mätningarna genomförts (tabell 1).
- Andelen stammar med enbart färska skador var större än andelen stammar med både färska och äldre skador (figur 4). Andelen oskadade stammar var förhållandevis hög och har gradvis ökat under de år mätningarna utförts. Å andra sidan klassas flera gamla skador som ej orsakade av älg om man inte har tydliga bevis för att så är fallet. Detta ger sannolikt en underskattning av gamla, älgrelaterade skador.
- De färska skadorna dominerades av toppskottsbetning (ca 9% av räknade tallstammar), vilket är det absolut vanligaste vid sådana här undersökningar. Stambrott var mindre vanliga (ca 1%). Barkgnag återfanns på ca 1% av räknade tallstammar. Vissa stammar kan ha flera av skadetyperna samtidigt.
- Risken för att en oskadad tallstam skall skadas under ett år beräknades till ca 8%. Denna siffra kan användas för att grovt förutsäga hur många stammar man kan förvänta sig är oskadade när träden vuxit över attraktiv beteshöjd. En jämförelse mellan prognos och uppmätt utfall indikerar att den gångna vinterns skadenivå var något högre än vad som generellt varit fallet under tidigare år (figur 5).
- Om nuvarande skaderisk består kommer ett genomsnittligt bestånd efter 15 år att ha ca 600 stammar färre som är helt oskadade jämfört med t ex en årlig skaderisk på 2% (figur 5).

Figur 3. Andel av träd med skador av olika åldrar 2011. Vissa träd kan ha både gamla och färska skador.

Figur 4. Andel av träd med skador av olika åldrar samt andel oskadade träd 2011.

Figur 5. Prognos av utvecklingen av antalet oskadade stammar. Beräkningarna utgår från att antalet stammar per hektar och årlig skaderisk är konstant. Blå punkt indikerar antal oskadade stammar på det genomsnittliga beståndet baserat på årets mätningar.

Produktion

Svensk Naturförvaltning AB
info@naturforvaltning.se, www.naturforvaltning.se
Ramsberg: Sommarvägen 10,
SE-711 98 Ramsberg, Tel. 0581-66 09 70
Göteborg: Rullagergatan 9,
SE-415 26, Göteborg, Tel. 031-22 30 45